

TOHUMCULUK KANUNU

Kanun Numarası : 5553
Kabul Tarihi : 31/10/2006
Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 8/11/2006 Sayı : 26340
Yayımlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 46 Sayfa:

BİRİNCİ BÖLÜM**Amaç, Kapsam ve Tanımlar****Amaç**

MADDE 1 – Bu Kanunun amacı; bitkisel üretimde verim ve kaliteyi yükseltmek, tohumluklara kalite güvencesi sağlamak, tohumluk üretim ve ticareti ile ilgili düzenlemeleri yapmak ve tohumculuk sektörünün yeniden yapılandırılması ve geliştirilmesi için gerekli olan düzenlemeleri gerçekleştirmektir.

Kapsam

MADDE 2 – Bu Kanun; tarla bitkileri, bağ-bahçe bitkileri, orman bitki türleri ve diğer bitki türleri çoğaltım materyaline ait çeşitlerin ve genetik kaynakların kayıt altına alınması, tohumlukların üretimi, sertifikasyonu, ticareti, piyasa denetimi ve kurumsal yapılanmalar ile ilgili düzenlemeleri kapsar.

Tanımlar

MADDE 3 – Bu Kanunda geçen;

- a) Alt birlik: Faaliyet konularına göre bitki ıslahçıları, tohum sanayicileri ve üreticileri, fide üreticileri, fidan üreticileri, tohum yetiştiricileri, tohum dağıtıcıları, süs bitkileri üreticileri ve tohumculukla ilgili konularda işgal eden gerçek veya tüzel kişiler tarafından oluşturulan, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşunu,
- b) Araştırma kuruluşu: Bitki çeşitlerinin ıslahı veya bulunması ve geliştirilmesi ile ilgili faaliyet gösteren, nitelikleri ve çalışma usul ve esasları Bakanlıkça belirlenen kamu kurum ve kuruluşlarını veya özel kuruluşları,
- c) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- d) Birlik: Türkiye Tohumcular Birliğini,
- e) Çeşit: Bir veya birden fazla genotipin birleşmesinden ortaya çıkan ve kendine has özelliklerle tanımlanan, sözü edilen özelliklerden en az biriyle diğer herhangi bir bitki grubundan ayrılan, değişmeksizin çoğaltılmaya uygunluğu bakımından bir bütün olan, botanik taksonomi içinde yer alan genetik yapıyı,

- f) Çeşit listesi: Kayıt altına alınan ve ticareti yapılan çeşitlerin yayımlandığı listeyi,
- g) Durulmuşluk: Çeşidin, tekrarlanan üretimlerden sonra veya belirli çoğaltım dönemleri sonunda ilgili özellikleri değişmeksizin aynı kalmasını,
- h) Farklılık: Bir çeşidin, müracaatının yapıldığı tarihte herkesçe bilinen çeşitlerden, tescile esas özelliklerden, en az bir tanesi bakımından farklılık göstermesini,
- i) Genetik kaynak: Bitki ıslahçıları ve bilim adamlarının ihtiyacı olan genlerin sağlandığı, bitki yapılarında genetik farklılık ve farklı özellikler içeren potansiyel populasyon, bir ülkede veya bir bölgede doğal olarak bulunan bitkilerin yabani türleri ve bunların geçiş formları, yerel çeşitler, özel amaçlarla geliştirilmiş çeşitler ve bazı önemli karakterlere sahip ıslah materyallerini,
- j) Islah: Elde bulunan çeşitlerin korunmasını ve devamlılığını sağlama, bunların üzerinde çalışarak özelliklerini daha da iyileştirme, genetik kaynak ve stoklardan yararlanarak çeşit veya çeşitler elde etme amacıyla yapılan çalışmaları,
- k) Islahçı: Bir çeşidi ıslah eden ya da bulan ve geliştiren gerçek veya tüzel kişileri,
- k) Kütük: Bu Kanun kapsamında kayıt altına alınan çeşitlerin ve genetik kaynaklar kapsamına giren materyallerin kayıtlı olduğu sicilleri,
- l) Özel üretim alanları: Tohumluk üretimi yapılması amacıyla, sınırları Bakanlık tarafından belirlenen alanları,
- m) Standart tohumluk: Kayıt altına alınan çeşitlere ait ve Bakanlık tarafından belirlenen bitki türlerinde, sadece laboratuvar kontrolleriyle ticarete arz edilen tohum veya çoğaltım materyalini,
- n) Tavsiye listesi: Kayıt altına alınan çeşitlerin, yetiştirilmelerinin uygun olduğu bölgelerin belirlendiği listeyi,
- o) Tescil: Yurt içinde veya yurt dışında ıslah edilen veya bulunan ve geliştirilen bitki çeşitlerinin farklı, yeknesak ve durulmuş olduğunun ve/veya biyolojik ve teknolojik özellikleri ile hastalık ve zararlılara dayanıklılığının ve tarımsal değerlerinin tespit edilerek kütüğe kaydedilmesini,
- p) Tohumculuk sektörü: Bitki çeşitlerini ıslah eden, tohumlukları üreten, yetiştiren, işleyen, satan, dağıtan, satışa veya dağıtımına arz eden, ithal veya ihraç eden ya da tohumculuk ile ilgili diğer faaliyetlerde bulunan kamu kurum ve kuruluşları veya özel kuruluşlar ile bu kuruluşların oluşturduğu birlik veya derneklerden müteşekkil yapıyı,
- r) Tohumluk: Bitkilerin çoğaltımı için kullanılan tohum, yumru, fide, fidan, çelik gibi generatif ve vegetatif bitki kısımlarını,
- s) Tohumluk kontrolörü: Tohumluk sertifikasyonuna ilişkin kontrolleri yapan, numune alan ve piyasa denetimlerini yaparak bu konularda belge düzenleyen kamu görevlilerini veya özel kişileri,
- t) Tohumluk kontrolü: Fiziksel ve biyolojik durumları tespit edilen tohumlukların, standartlara uygunluğunun kontrol edilmesini,
- u) Tohumluk sertifikasyonu: Tohumlukların tarla ve laboratuvar kontrolleri sonucunda genetik, fiziksel, biyolojik ve sağlıklı ilgili değerlerinin standartlara uygunluğunun tespit edilmesi ve bunun belgelendirilmesi işlemini,

- ü) Tohumluk sınıfı: Tohumlukların üretilmesinde takip edilen döl sırası veya generasyonunu,
- v) Tohumluk standardı: Tohumluğun fiziksel ve biyolojik niteliklerini belirleyen kalite ölçülerini,
- y) Üretim izni: Yurt içinde veya yurt dışında ıslah edilen veya bulunan ve geliştirilen bitki çeşitlerinin biyolojik ve teknolojik özellikleri ile hastalık ve zararlılara dayanıklılığının ve tarımsal özelliklerinin tespit edilerek, çeşit tescil edilmeye kadar verilen süreli izni,
- z) Yeknesaklık: Çeşidin çoğaltımı esnasında, çoğaltma metoduna bağlı olarak beklenen varyasyonun dışındaki diğer özellikler yönünden bir örneklik göstermesini veya yeterince homojen olmasını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Tohumlukların Kaydı, Üretimi, Sertifikasyonu, Ticareti ve Piyasa Denetimi

Kayıt altına alma

MADDE 4 – Bitki çeşitlerinin tescili, üretim izni ve standart tohumluk çeşit kaydı ile genetik kaynakların kütüğe kaydedilmesi Bakanlık tarafından yapılır.

Islah edilmiş çeşitler farklılık, yeknesaklık ve durulmuşluk ve/veya biyolojik, teknolojik özellikleri ile tarımsal değerleri belirlenmek suretiyle; genetik kaynaklar ise morfolojik ve/veya moleküler karakterizasyonu yapılarak kayıt altına alınır. Süs bitkileri ile çiçek tohumlarında kayıt şartı aranmaz.

Tarımsal bitki türlerine ait çeşitlerin; kayıt altına alınması, kütükte kalış süresi, kayıt altına almanın yenilenmesi, kütükten silinmesi, devamlılığın sağlanması, katalog oluşturulması ile ilgili hususlar yönetmelikle belirlenir.

Ayrıca tescil, üretim izni ve standart tohumluk çeşit kaydı ile ilgili usul ve esaslar bitki gruplarına göre yönetmelikle düzenlenir.

Tohumluk üretimi

MADDE 5 – Bakanlık tarafından, bitkisel ve tarımsal özellikleri belirlenerek sadece kayıt altına alınan çeşitlere ait tohumlukların üretimine izin verilir.

Tohumlukların yetiştirileceği özel üretim alanlarının özellikleri ile sınırları içerisinde tohumluk üretimi yapan ve bitkisel ürün yetiştiren gerçek veya tüzel kişilerin uyması gereken hususlar yönetmelikle belirlenir.

Özel üretim alanlarının sınırları içerisinde, Bakanlıkça izin verilmeyen tohumluk veya bitkisel ürün yetiştirilemez.

Tohumculuk sektörü, yurt içinde yatırım yapmak kaydıyla, Avrupa Birliği standartlarında ve uluslararası rekabete uygun bir şekilde gelişmesi amacıyla Bakanlıkça belirlenecek teşvik ve desteklerden yararlandırılır. Destekleme usul ve esasları, Bakanlık tarafından çıkarılacak tebliğ ile düzenlenir.

Tohumluk sertifikasyonu

MADDE 6 – Yurt içinde üretilen, 4 üncü maddeye göre tescil edilen veya üretim izni verilen çeşitlerden, tohumluk sınıflarına göre yetiştirilen ve üretilen tohumluklar, sertifikasyon işlemine tâbi tutulur.

Tarla ve laboratuvar kontrolleri yapılarak, tohumluk standartlarına uygun olarak sertifikalandırılan tohumluklar, usulüne göre ambalajlanarak etiketlenir.

Tohumluk sertifikasyon esasları ile ambalajlama ve etiketlemede uyulacak hususlar, bitki gruplarına göre yönetmelikle belirlenir.

Tohumluk ticareti

MADDE 7 – Yurt içinde sadece kayıt altına alınmış çeşitlere ait tohumlukların ticaretine izin verilir.

Bu tohumluklar, Bakanlık tarafından belirlenmiş nitelik ve standartlara uygun, sertifikalı veya kütüğe kaydedilmek üzere kabul edilmiş veya standart tohumluk olarak ambalajlı ve etiketli olarak ticarete arz edilir.

Tohumlukların ithal edilmesi ve ihracı Bakanlığın iznine tâbidir. İthal edilecek tohumluklarda yurt içi standartlara uygun olma şartı aranır. Tohumluk ithalatı ve ihracatına ilişkin usul ve esaslar, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlıkça belirlenir.

Piyasa denetimi

MADDE 8 – Tohumlukları yetiştiren, işleyen ve satışa hazırlayan, dağıtan ve satan gerçek veya tüzel kişiler, Bakanlık tarafından yetkilendirilir ve denetlenir. Yetkilendirme ve denetim ile ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Ticarete arz edilen tohumlukların standartlara uygunluğu ile etiket ve ambalaj bilgilerinin doğruluğu Bakanlıkça denetlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Ücret, İlân, Tazminat ve Ceza Hükümleri****Ücret**

MADDE 9 – Sunulan hizmetler ile onaylanan ve düzenlenen belgeler karşılığında, aşağıda belirtilen ücretler alınır:

- a) Başvuru inceleme ücreti.
- b) Tescil ücreti.
- c) Üretim izni ücreti.
- d) Standart tohumluk kayıt ücreti.
- e) Genetik kaynaklar kayıt ücreti.
- f) Sertifikasyon hizmetleri ücreti:
 1. Tarla kontrolleri ücreti.
 2. Laboratuvar kontrolleri ücreti.

3. Belgelendirme ücreti.

4. Etiket ücreti.

g) Yayın ücretleri.

h) Diğer ücretler.

Bu ücretler, her yıl ocak ayında Bakanlık tarafından belirlenerek ilân edilir. Ücretler ile ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

İlân

MADDE 10 – 4 üncü madde hükümlerine göre kayıt altına alınan çeşitler ile tavsiye listesinde yer alan çeşitler, Bakanlıkça süreli olarak çıkarılacak bültende ilân edilir.

Bültende; kütükten silinen veya tavsiye listesinden çıkarılan çeşitler ile tohumculukla ilgili düzenlemeler hakkındaki bilgiler yayımlanır. Bültende ayrıca yer alacak hususlar, Bakanlık tarafından belirlenir.

Tazminat

MADDE 11 – Fiillerinin ayrıca suç sayılma hâli saklı kalmak üzere, zarara neden olan kusurlu tohumluğu üreten, satan, dağıtan, ithal eden veya başka şekilde piyasaya süren gerçek veya tüzel kişiler, meydana gelen zararı müteselsilen tazmin etmekle yükümlüdür. Bunlar zararı, kusurları oranında birbirlerine rücu edebilirler.

Dava, zarara uğrayanın zarara uğradığının tespit edilmesinden itibaren altı ay içinde, her hâlde zararın meydana gelmesinden itibaren iki yıl içinde açılabilir.

Ceza hükümleri

MADDE 12 – 4 üncü madde gereğince kayıt altına alınan çeşitlere ait tohumlukları;

a) Sertifikasyon işlemine tâbi tutulmadan ve standart tohumluk şartlarına uygun olarak kontrol edilip tohumluk analiz raporu alınmadan,

b) Bakanlıkça belirlenmiş asgarî tohumluk standardının altına düşürülmüş olarak veya tağşiş edilerek,

c) Yönetmeliğe uygun şekilde ambalajlamadan veya etiketlemeden ya da taklit ambalajlar veya taklit etiketlerle isim ve marka taklidi yaparak veya isim ve marka dışında da olsa iltibasa mahal verecek şekilde ibareler kullanarak,

d) Yönetmeliğine uygun hazırlandığı ve ilaçlandığı bilindiği halde, amacı dışında yemlik veya yemelik olarak,

e) Sertifika işlemine tâbi tutulmadığı veya kontrol edilmediği hâlde, sertifikalandırılmış veya kontrol edilmiş gibi göstererek,

f) Çeşidin kayıt altına alınmasında belirlenen niteliklere uygun olmayacak şekilde yanıltıcı tanıtım ve reklam yaparak,